

2 **हिमाचलम्- सुखसुसर्वकारस्य**
हिन्दुविरोधीनिर्णयः
धार्मिकतीर्थयात्रायां
शुल्कमारोपितम्- जयरामठाकुरः

3 **हिमविज्ञानकांग्रेससंगठनं**
हिमाचल प्रदेशस्य १३तमः
स्थापनादिवसः
उत्साहपूर्वकं मानितः

4 **सेवानिवृत्तिसम्मानं च**
वैवाहिक-
वार्षिकः महोत्सवः
सुसंस्कृतेन सम्पन्नः

सुभाषितम्

क्रोधमूलो मनस्तापः,
क्रोधः संसारबन्धनम्।
धर्मक्षयकरः क्रोधः,
तस्मात्क्रोधं परित्यज॥

भावार्थः- क्रोध ही मन के दुःख (ताप) का कारण है, संसार के बंधन का कारण भी क्रोध है, धर्म का क्षय करने वाला भी क्रोध है, इसी लिए बुद्धिमान मनुष्य को क्रोध का परित्याग करना चाहिए।

प्रतिदिनं नवीनतमं
हिमसंस्कृतवार्ताः
दैनिकवार्तापत्रं प्राप्यर्थं
7876636263
Whatsapp संख्या मध्ये
नमो नमः लिखन्तु

To get the latest
himsanskritvartah
Daily Sanskrit Newspaper
every day, write Hello on
7876636263 Whatsapp

सूचना- हिमसंस्कृतवार्ताः
दैनिकपत्रे व्याकरणात्मक-
अशुद्धिनां कृते सम्बद्धाः
पत्रकाराः लेखकाश्च
उत्तरदायिनः भविष्यन्ति

कार्यालयः
हिमसंस्कृतम् प्रकाशनम्
जसवं कोटला तहसीलपरिसरस्य सम्मुखे
कस्बा कोटला, जिला कांगडा हि.प्र.
पत्रव्यवहारसङ्केतः- १७७१११

कनाडादेशस्य

प्रधानमन्त्रिपदाय
मार्क-कार्ने चयनितः

हिमसंस्कृतवार्ताः - कनाडादेशे सञ्जाते मतदाने मार्क-कार्ने इत्येतस्य नेतृत्वयुतेन लिबरल-पार्टी-इत्येहलं विजितम्। प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी विजिताय मार्क-कार्ने-इत्येतस्मै कनाडादेशस्य प्रधानमन्त्रिपदाय चयनिते सति वर्धापनानि प्रदत्तवान्। सामाजिक-सन्देशपटले श्रीमोदिना लिखितं यत् भारत-कनाडा-देशौ पारस्परिक लोकतान्त्रिक मूल्यानां विधेः शासनं प्रति दृढप्रतिबद्धतया जीवन्तसम्बन्धैः च सह संयुक्तौ स्तः।

उत्तराखण्डराज्ये गङ्गोत्री-
यमुनोत्री-इत्येतयोः धाम्नोः
कपाटं श्रद्धावन्तेभ्यः
जनेभ्यः उद्घाटयिष्यते

हिमसंस्कृतवार्ताः - उत्तराखण्डराज्ये अक्षय-तृतीयायाः शुभपर्वणि गङ्गोत्री-यमुनोत्री-इत्येतयोः धाम्नोः कपाटं श्रद्धावन्तेभ्यः जनेभ्यः उद्घाटयिष्यते। अनेन साकमेव आधिकारिरूपेण पञ्चविंशत्यधिक द्विसहस्रतमवर्षीया चारधाम इत्याख्या यात्रा समारम्भ्यते।

**दिल्ली-मन्त्रिमण्डलेन राष्ट्रिय-
राजधान्यां स्वायत्त-सर्वकारीय-
विद्यालयोः शुल्कस्य**
विनियमनार्थं प्रारूप-विधेयकम्
एकम् अनुमोदितम्

हिमसंस्कृतवार्ताः - दिल्ली-मन्त्रिमण्डलेन राष्ट्रिय-राजधान्यां स्वायत्त-सर्वकारीय-विद्यालयोः शुल्कस्य विनियमनार्थं प्रारूप-विधेयकम् एकम् अनुमोदितम्। विद्यालयस्य शुल्कस्य अत्यधिकवृद्धेः विषये अभिभावकेषु वर्धमानायाः निराशायाः प्रतिक्रियारूपेण अयं निर्णयः कृतः। नवदेहल्यां सञ्चारमाध्यमान् सम्बोधयन्ती मुख्यमन्त्री रेखागुप्ता अवदत् यत् दिल्ली-प्रशासनम् जनानां, विशेषतः छात्राणां, तेषां मातृपितृणां च कृते आश्वासनम् आनेतुं ऐतिहासिकं निर्णयम् गृहीतमस्ति। अनया प्रतिपादितम् यत् प्रथमवारं दिल्ली-प्रशासनेन एतादृशं विस्तृतं दोषरहितं च विधेयकं रचितम् अस्ति। श्रीमती गुप्ता अवदत् यत् विधेयकं दिल्ली-नगरस्य सर्वेषु विद्यालयेषु, साहाय्यप्राप्त-अनुदानरहित-स्वायत्त-स्थाभिः सह, शुल्कनिर्धारणार्थं सम्पूर्णानि मार्गदर्शकानि, प्रक्रियाः च निरूपयन्ति।

**प्रधानमन्त्रिणा नरेन्द्रमोदिनोक्तम् यत् एकविंशति-
शताब्द्याः आवश्यकतां पूरयितुं प्रशासनं देशस्य
शिक्षा-व्यवस्थाम् आधुनिकीकरोति**

हिमसंस्कृतवार्ताः - प्रधानमन्त्रिणा नरेन्द्रमोदिना उक्तं यत् एकविंशति-शताब्द्याः आवश्यकतां पूरयितुं प्रशासनं देशस्य शिक्षा-व्यवस्थायाः आधुनिकीकरणं कुर्वदस्ति। केन्द्रेण देशस्य प्रत्येकस्य छात्रस्य कृते विश्वस्तरीयज्ञानम् आनीयते। नवदेहल्यां भारतमण्डपम् इत्यत्र प्रशासनस्य, शैक्षणिकस्य, उद्योगस्य, नवान्वेषकाणाञ्च नेतृन् सम्मिल्य प्रथम-प्रकारस्य व्याहृतक सम्मेलनस्य युग्म इतीदं सम्मेलनम् अभिसम्बोधयन् श्रीमोदी एतत् सर्वमुक्तवान्। अनेनोक्तं यत् देशस्य भविष्यं तस्य युवसमूहस्य साहाय्येन अवलम्बितम् अस्ति, अत एव भारतस्य उज्ज्वलभविष्यस्य कृते तान् यूनः सज्जीकर्तुं महत्त्वपूर्णम् अस्ति। प्रधानमन्त्री अग्रे अवदत् यत् नूतनशिक्षानीतिः देशे परिवर्तनाय प्रेरयति। अपि च प्रतिभायाः, स्वभावस्य, प्राविधिकस्य च त्रिमूर्तिः भारतस्य भविष्यं परिवर्तयिष्यति।

श्रीमोदिना प्रतिपादितं यत् भारतस्य विश्वविद्यालयपरिसराः गतिशीलकेन्द्रेत्वेन उदीयमानाः वर्तन्ते। अमुना भणितं यत् एकं राष्ट्रं एका सदस्यता इति विश्व-स्तरीयज्ञानं प्रत्येकस्मै विद्यार्थिने सुगम्यं करोति। प्रधानमन्त्रिणा अग्रे निगदितं यत् प्रशासनं मेक इन इंडिया इत्येतस्य दुष्पातस्य लक्ष्ये कार्यं निष्पादयदस्ति। प्राप्तवार्तानुसारं समायोजितस्य अस्य सम्मेलनस्य उद्देश्यं भारतस्य नवाचार-प्रणाल्यां बृहत्तमे स्तरे स्वायत्तनिवेशाय प्रेरणाप्रदानम् अथ च अग्रगामिनि प्राविधिकां अनुसन्धानेन व्यावसायिकरणे तीव्रतायाः आगमनं वर्तते।

विपक्षेन पहलगामे क्रूरातङ्क्याक्रमणस्य
संसदः विशिष्टस्य सत्रस्य आह्वानं कृतम्

हिमसंस्कृतवार्ताः। पहलगामे क्रूरातङ्क्याक्रमणस्य अनन्तरं राज्यसभायां विपक्षस्य नेता मल्लिकार्जुनखडगे इत्येषः लोकसभायां विपक्षस्य नेता राहुलगान्धी च संसदः विशिष्टस्य सत्रस्य आह्वानं कृतवन्तौ। प्रधानमन्त्रिणं नरेन्द्रमोदिनं प्रति भिन्न-पत्रेषु उभौ नेतारौ आग्रहं कृतवन्तौ यत्

राष्ट्रियैकतां संकल्पं च प्रदर्शयितुं शीघ्रमेव द्वयोः सदस्योः विशेषसत्रं समाहूतव्यम्। श्रीखडगे अवदत् यत् यस्मिन् काले एकता अत्यावश्यकी अस्ति, तस्मिन् काले निर्दोषनागरिकानामुपरि आक्रमणस्य अनन्तरं राष्ट्रस्य सामूहिकेच्छायाः शक्तेः अभिव्यक्तिः भविष्यति। तत्रैव पहलगामातङ्क्याक्रमणस्य विषये संसदः विशिष्टसत्रस्य आग्रहे भाजपादलेन काङ्ग्रेसदलस्य आग्रहस्य खण्डनं कृतम्। दलप्रवक्ता शहजाद पूनावाला नवदेहल्यां वार्ताहरेः सह चर्चायां अवदत् यत् काङ्ग्रेसप्रमुखः मल्लिकार्जुनखडगे इत्ययं पूर्व उत्तरं प्रदद्यात् यत् आतङ्क्याक्रमण-विषये काङ्ग्रेसदलस्य सामूहिकसंकल्पः कोऽस्ति

तिसृणां सेनानां प्रमुखैः सह उपवेशनं
कृतवान् प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी

रक्षामन्त्री राजनाथसिंहः राष्ट्रियसुरक्षापरामर्शकः अजीज डोभालः अपि अस्मिन् उपवेशने उपस्थितौ स्तः। हिमसंस्कृतवार्ताः - प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी नवदेहल्यां स्वनिजावासे रक्षामन्त्रिणा राजनाथसिंहेन राष्ट्रियसुरक्षापरामर्शकेन अजीज डोभालेन अथ च सैन्यप्रमुखेन अनिल-चौहानेन तिसृणां सेनानाञ्च प्रमुखैः सह एकम् उपवेशनम् समनुष्ठितवान्। इदम् उपवेशनं पहलगामे आतङ्कवादाक्रमणम् अभिलक्ष्य समाचारितम्।

सुखसर्वकारस्य हिन्दूविरोधीनिर्णयः धार्मिकतीर्थयात्रायां शुल्कमारोपितम्- जयरामठाकुरः

हिमसंस्कृतवार्ता:- शिमला। विपक्षनेता जयरामठाकुरः उक्तवान् यत् सुखसर्वकारः स्वस्य हिन्दूविरोधी मनोवृत्तिं न विरमति। कदाचित् मुख्यमन्त्री हिन्दूविरोधी वक्तव्यं कृत्वा कदाचित् हिन्दूविरुद्धं किमपि योजनां कृत्वा आगच्छति। अधुना सुखसर्वकारेण हिन्दूनां धार्मिकतीर्थयात्रायां शुल्कम् आरोपितम्। चूड़धारं गच्छद्भ्यः हिन्दूभक्तेभ्यः सर्वकारः शुल्कं गृह्णाति। अधुना शिरगुलमहाराजस्य स्थाने प्रणामं कृत्वा अपि जनेभ्यः धनसंग्रहणं सर्वकारः करिष्यति। यस्य स्थानीयजनेः बहु विरोधः क्रियते। स्वराज्ये धार्मिकयात्रायै जनेभ्यः शुल्कग्रहणं काङ्क्षेसर्वकारस्य अभिप्रायं स्पष्टतया दर्शयति।

'सुखसर्वकारः शुल्क- सर्वकारः अभवत्'

जयरामठाकुरः उक्तवान् यत् सुखस्य सर्वकारः शुल्कम् आरोपयितुं व्यसनं कृतवान्। सुखस्य

सर्वकारः केवलं वर्षद्वयेन एव 'शुल्कसर्वकारः' अभवत्। अधुना नवजातानां जन्मप्रमाणपत्रेषु परिष्कारं कृत्वा अपि पञ्चगुणं धनं सर्वकारः गृह्णाति। सः अवदत् यत् इदानीं सर्वकारः इच्छति यत् चूड़धारं प्रति धार्मिकयात्रायां गच्छन्तः भक्ताः यात्रायाः प्रतिदानरूपेण सर्वकाराय शुल्कं दातव्यम्। मुगलसम्राट् औरङ्गजेबेन हिन्दूनां तीर्थयात्रासु अपि एतादृशः करः स्थापितः, यस्य नाम 'तीर्थयात्रा महशूल' अथवा 'जजियाकर' इति आसीत्। मुख्यमन्त्री न केवलं मनुष्येषु अपि तु अश्वगोखरयोः अपि शुल्कम् आरोपितवान्। यस्मात् कारणात् भक्ताः अश्वारोहणेभ्यः यावत् सर्वे समस्यानां सम्मुखीभवन्ति। जयरामठाकुरः अवदत् यत् सर्वकारस्य एतत् पदं अतीव दुर्भावनापूर्णम् अस्ति। हिमाचलसहितस्य देशस्य सर्वेभ्यः भक्तानां शिरगुलमहाराजस्य प्रति महती श्रद्धा वर्तते। शिरगुलमहाराजः शिमला, सोलन, सिरमौर तथा उत्तराखण्डस्य जौनसर बाबर इत्येतेभ्यः जनानां संरक्षकदेवता अस्ति। एतेभ्यः क्षेत्रेभ्यः जनाः तत्र बहुधा आगच्छन्ति। सर्वेषां सांस्कृतिकसम्बन्धः अपि अस्ति। प्रथमस्य फलानाम् उत्पादनानि अर्पयितुं जनाः अत्र आगच्छन्ति। क्षीरं घृतं च अर्पयितुं जनाः अपि आगच्छन्ति। एतेषां क्षेत्राणां जनाः सम्पूर्णपरिवारेण सह चूड़धारं गच्छन्ति। तत्र जनाः कामनाः कर्तुं गच्छन्ति। कामनासिद्धे तु गत्वा नैवेद्यं पूजां च गच्छति। रोगिणः चूड़धारस्य सोपानकुण्डे स्नातुं गच्छन्ति। स्वस्थतां प्राप्य पुनः दर्शनार्थम् आगच्छति। शिरगुलमहाराजेन सह भक्तानां भिन्नः सम्बन्धः अस्ति। एतादृशे सति चूड़धरयात्रायाः कृते भक्तेभ्यः शुल्कं ग्रहीतुं सर्वकारेण लज्जाजनकम्।

शिक्षकाणां स्वरं मर्दयति सर्वकारः इति विपिनपरमारः आरोपितवान्

हिमसंस्कृतवार्ता:- शिमला। हिमाचलसर्वकारः राज्यस्य अनुद्योगियुवकान् वञ्चयति। एकवर्षे एकलक्षकार्याणां प्रतिज्ञां दत्वा यद् दलं सत्तां प्राप्तवान्, तद् अद्य तस्मिन् एव सर्वकारे अनुद्योगिनः कार्याणां कृते आकांक्षन्ति। एतत् हिमाचलप्रदेश-विधानसभायाः पूर्वसभापतिः भाजपाप्रभारी, कांगड़ा- चम्बा लोकसभाक्षेत्रस्य च विधायकः विपिनसिंहपरमारः अवदत्। स्वीये प्रसारिते वक्तव्ये परमारः अवदत् यत् सर्वकारेण तत्कालं प्रभावेण अनुबन्धनियुक्तौ प्रतिबन्धः कृतः, परन्तु युनां नियुक्तिः कथं भविष्यति इति विषये किमपि न उक्तम्। एकलक्षं सर्वकारीयकार्यं प्रदातुं प्रतिज्ञां दत्वा सत्तां प्राप्तवान् सर्वकारः प्रतिदिनं कार्याणि समाप्तुं रणनीतिं स्वीकरोति इति सः आरोपितवान्। प्रतिदिनं सर्वकारः कार्याणि न दातुं, कर्मचारिणां निष्कासनं, वेतनं न्यूनीकर्तुं, पदोन्नतिं स्थगयितुं च कारणानि अन्वेषयति। विपिनपरमारः अवदत् यत् अप्रैलमासस्य २५ दिनाङ्के सर्वकारेण पत्रं निर्गत्य राज्ये सर्वविध- अनुबन्ध-आधारित- नियुक्तिनिषेधं कृतम् अस्ति। अग्रे नियुक्तिः कथं भविष्यति इति सर्वकारेण स्पष्टं न कृतम्? युनः कथं जीविकां प्राप्नुयुः? किं सर्वकारः एतस्याः अधिसूचनायाः माध्यमेन प्रतिबन्धं कृत्वा युनां कृते कार्याणि न दातुम् इच्छति? विपिन परमारः अवदत् यत्, ये शिक्षकाः स्वाधिकारार्थं युद्धं कुर्वन्ति तेषां प्रति अपि सर्वकारः दुर्व्यवहारं करोति। अन्ये चत्वारः शिक्षकाः ये सर्वकारीयनीतीनां विरोधे सम्मिलिताः आसन्, ते शिक्षाविभागेन निलम्बिताः, ८०० तः १००० यावत् शिक्षकाणां विरुद्धं प्राथमिकीः कृताः। विरोधप्रदर्शने सम्बद्धानां शिक्षकाणाम् अभिलेखानां परीक्षणं सर्वकारः कुर्वन् अस्ति। विपिनपरमारः आरोपितवान् यत् सर्वेषां स्वविचारं प्रकटयितुं अधिकारः अस्ति किन्तु प्रतिफलरूपेण सर्वकारः शिक्षकाणां स्वरं दमनं कर्तुं प्रयतते यत् निरपेक्षः अन्यायः एव। राज्ये सर्वकारस्य विरुद्धं विरोधान्दोलनानि प्रचलन्ति। सर्वकारः कस्यचित् वचनं श्रोतुं स्थाने अधिनायकरूपेण जनानां स्वरं दमनं कुर्वन् अस्ति। लोकतन्त्रे जनानां स्वरः श्रोतव्यः भवति, तेषां भयं न उत्पादनीयम् भवति।

Churdhar Yatra 2025: चूड़धार शिरगुल- देवतामन्दिरस्य द्वाराणि मई १ दिनाङ्कात् उद्घाटयन्ते, भोजनप्रसादस्य अपि व्यवस्था भविष्यति

हिमसंस्कृतवार्ता:- शिमला। चूड़धारस्य शिरगुलदेवतामन्दिरस्य द्वाराणि मई १ दिनाङ्कात् आरभ्य भक्तानां कृते उद्घाटितानि भविष्यति। द्वाराणि उद्घाटितस्य अनन्तरं भक्ताः शिमला-सिरमौर- मण्डलयोः ११,७६५ पाद- उच्चे शिखरे स्थितं भगवतः शिवस्य भव्यां प्रतिमां द्रष्टुं शक्नुवन्ति। मन्दिरसमितेः अध्यक्षः एसडीएम चौपाल हेमचन्द्र वर्मा इत्यनेन उक्तं यत् यात्रा आधिकारिकतया मे १ दिनाङ्कात् आरभ्यते। सः प्रशासनं निर्देशं दत्तवान् यत् चूड़धारं तीर्थयात्रिकाणां कृते सर्वा व्यवस्था सुनिश्चिता भवतु। उल्लेखनीयं यत् उत्तराखण्डस्य जौनसर बाबर, सिरमौर, शिमला, सोलनम् इत्यादीनां जनानां शिरगुलमहाराजस्य विषये अपारः विश्वासः अस्ति। मईमासात् नवम्बर-मासपर्यन्तं एतेभ्यः स्थानेभ्यः सहस्रशः जनाः नित्यं चूड़धार-शिखरे स्थितस्य स्वस्य प्रियदेवस्य, शङ्करस्य

च दर्शनार्थं चूड़धारं गच्छन्ति। एतदतिरिक्तं समतलात् शतशः भक्ताः पर्यटकाः च तपतापात् निवृत्तिं प्राप्तुं चूड़धारस्य शीतलद्रोणीषु अपि आगच्छन्ति। एषा यात्रा मईमासतः अक्तूबर-मासपर्यन्तं भवति। मन्दिरद्वाराणाम् उद्घाटनस्य अधिसूचनायाः अनन्तरं प्रशासनेन चूड़धारयात्रायाः सज्जता अपि आरम्भा अस्ति। आश्रयभवनानि शौचालयाः च सर्वे स्वच्छाः क्रियन्ते। प्रतिवर्षं मईमासस्य १५ दिनाङ्कात् आरभ्य चूड़धारसेवासमितिः चूड़धारं गच्छतां तीर्थयात्रिकाणां कृते भोजनप्रसादस्य व्यवस्था करोति। अस्य सज्जता आरम्भा अस्ति। एसडीएम हेमचन्द्र वर्मा इत्यनेन उक्तं यत् यात्रायाः आरम्भानन्तरं समित्याः भोजनालयस्य आरम्भः चूड़धारं भविष्यति। अस्मिन् यात्रिकाणां कृते भोजनस्य व्यवस्था भविष्यति।

भारतेन संयुक्तराष्ट्रे पहलगाम- आतङ्क्याक्रमण-विषयः दृढतया उत्थापितः

हिमसंस्कृतवार्ता:- भारतेन संयुक्तराष्ट्रे पहलगामातङ्क्याक्रमण-विषयः दृढतया उत्थापितः तथा च आतङ्कवादीनां कृते प्रशिक्षणं वित्तपोषणं च कर्तुं पाकिस्तानस्य एकस्य मन्त्रिणः "स्वीकरोति" अपि उल्लिखितम्। संयुक्तराष्ट्रः भारतस्य उपस्थितिप्रतिनिधिः योजना-पटेलः पाकिस्तानस्य रक्षामन्त्रिणः ख्वाजा आसिफ इत्यस्य सद्य एव प्रदत्तं साक्षात्कारं प्रदर्शयन्ती अवदत् यत् पाकिस्तानस्य रक्षामन्त्रिणं सर्वेऽपि श्रुतवन्तः यत् आतङ्कवादीसङ्घटनानां कृते समर्थनस्य, प्रशिक्षणस्य, वित्तपोषणस्य च पाकिस्तानस्य व्यवहारस्य विषये च सम्पूर्णं विश्वं श्रुतवत्। सा इत्यपि अवदत् यत् मुक्तकण्ठेन स्वीकृता स्वीकरोति कस्मैश्चिदपि आश्चर्यं न जनयति। एवञ्च पाकिस्तानं वैश्विकम् आतङ्कवादं प्रेरयत् अथ च क्षेत्रम् अस्थिरं कुर्वत् दुष्टराज्यत्वेन गण्यते। राजदूतः पटेलः अपि पाकिस्तानस्य आलोचनां कृतवती यत् पाकिस्तानदेशः भारतस्य विरुद्धं निराधारारोपस्य आरोपणाय दुष्प्रचाराय च वैश्विकमञ्चस्य अस्य दुरुपयोगाय आलोचनां कृतवती।

हिमविज्ञानकांग्रेससंगठनं हिमाचल प्रदेशस्य 13तमः स्थापनादिवसः उत्साहपूर्वकं मानितः

हिमसंस्कृतवार्ता:- हिमविज्ञानकांग्रेससंगठनं (HSCA), हिमाचलप्रदेशस्य 13तमः स्थापनादिवसः अतीवत्साहेन उल्लासेन च मानितः। अस्मिन् अवसरे विज्ञानचेतनां सामुदायिककल्याणं च वर्धनाय विभिन्नकार्यक्रमाः आयोजिताः। संगठनस्य अध्यक्षः प्रो. दीपक पठानिया सर्वेभ्यो शुभकामनाः प्रददन् संगठनस्य निरंतरप्रगतौ सफलतायां च तेषां योगदानस्य सराहनाम् अकरोत्। तेन वैज्ञानिकज्ञानस्य प्रसारस्य तस्य सामाजिकोपयोगस्य दिशि प्रयासस्य आवश्यकतायां बलं दत्तम्। तेनोक्तं यत् हिमविज्ञानकांग्रेससंगठनस्य स्थापना हिमाचलप्रदेशे विज्ञानस्य उत्कृष्टतां वर्धयितुं कृता आसीत्। इदं संगठनं विभिन्नवैज्ञानिकक्षेत्रेषु अग्रणीविशेषज्ञान् एकस्मिन् मंचे आनीय युवशोधकर्तृभ्यः मार्गदर्शनं प्रेरणां च प्रददाति। गतवर्षेषु संगठनस्य सम्मेलनानि DST, DRDO, ISRO, BRNS, SJVN, हिमाचल-पर्यटनविभागादि-प्रतिष्ठितसंस्थाभिः प्रायोजितानि। विज्ञानस्य प्रचारप्रसाराय संगठनं

कटिबद्धमस्ति। विज्ञान- प्रौद्योगिकीविभागस्य (भारतसर्वकारः) सहयोगेन छात्राणां विज्ञानकांग्रेस, राष्ट्रियस्तरस्य च अनेकाः संगोष्ठयः अपि आयोजिताः। स्थापनादिवसस्य उपलक्ष्ये अनेके कार्यक्रमः आसन्। अस्मिन् अवसरे डॉ. सुरेंद्र पॉलः, वरिष्ठसहायकाचार्यः, भौतिकी मुख्यवक्तारूपेण युवावर्गे व्यसनस्यप्रवृत्तिः, तस्याः समाधाने शैक्षणिकसंस्थानानां भूमिकायाः विवेचनं कृतम्। डॉ. राकेश ठाकुरः, महासचिवः HSCA उपस्थितजनसमूहस्य व्यसनात् दूरं भवितुम् आह्वानं कृतम्। संगठनस्य उपाध्यक्षः प्रो. राजेश शर्मा ने अवदत् यत् इदानीं पर्यन्तं 694 आजीवनसदस्याः संगठनेन सह युक्तास्सन्ति। HSCA इत्यस्य वार्षिक- अंतराष्ट्रीय- सम्मेलनम् 2025 शिमलायाम् आयोजिताः भविष्यति। कार्यक्रमस्य समापनं डॉ. दीक्षित शर्मा, प्रेससचिवः, HSCA द्वारा धन्यवादज्ञापनेन अभवत्, यत्र तेन सर्वेषाम् आभारः प्रकटितः।

नवनियुक्तानां 'वनमित्राणां' कृते प्रशिक्षणपुस्तिका विमोचिता

हिमसंस्कृतवार्ता:- शिमला। मुख्यमन्त्री सुखविन्दरसिंहसुक्खुः शिमलायाः ओक-ओवर-स्थले नवनियुक्तानां 'वनमित्राणां' प्रशिक्षणपुस्तिकां विमोचितवान्। अस्याः पुस्तिकायाः उपयोगः वनमित्राणां कृते वन- अग्निप्रबन्धनस्य, विभागीयकार्यक्षमतायाः, नर्सरीप्रबन्धनस्य, विविधवृक्षरोपणकार्यक्रमस्य, समग्रवनप्रबन्धनस्य च विषये प्रशिक्षितं भविष्यति। वनमित्राणि अस्मिन् वर्षे मे-मासस्य प्रथमदिनात् मईमासस्य ५ दिनाङ्कपर्यन्तं स्वस्वपरिधिषु प्रशिक्षणं गृह्णन्ति। प्रशिक्षणार्थं सर्वे विभागीयवनपदाधिकारिणः (डीएफओ) नोडलपदाधिकारिणः नियुक्ताः सन्ति, ये तस्य निरीक्षणं करिष्यन्ति। मुख्यमन्त्री प्रशिक्षणकेन्द्रेभ्यः प्रशिक्षकेभ्यः च शीघ्रमेव पुस्तिकायाः वितरणस्य निर्देशं दत्त्वा कुशलप्रशिक्षणस्य आवश्यकतायाः उपरि बलं दत्तवान् येन वनमित्राणि विभागस्य कार्यप्रणालीं सम्यक् ज्ञात्वा स्वकर्तव्यं प्रभावीरूपेण निर्वोढुं शक्नुयुः। विभागीयजालस्थले प्रशिक्षणपुस्तिका अपि स्थापयितुं निर्देशान् अपि दत्तवान्। मुख्यमन्त्री उक्तवान् यत् सः नवनियुक्तैः वनमित्रैः सह मई १५ दिनाङ्कात् परं संवादं करिष्यामि। राज्यसर्वकारः वनविभागस्य सुदृढीकरणाय कर्मचारिणां नियुक्ते आधुनिकप्रौद्योगिकीप्रदानं च विशेषतया बलं ददाति इति उक्तवान्। सः अवदत् यत् आगामिग्रीष्मकालस्य दृष्ट्या वनविभागेन अग्निघटनानां विषये सजगः भवितव्यः, वनानां रक्षणार्थं च आवश्यकानि पदानि करणीयानि। वनमित्र नियुक्तिप्रकार्यक्रमस्य अन्तर्गतं राज्ये अधुना यावत् १,८९६ वनमित्राणि स्वस्वस्थानेषु कार्यभारं स्वीकृतवन्तः।

ब्रह्मणः अभिन्नकारणत्वविमर्शेन समायोजितम् तृतीयं शास्त्रव्याख्यानम्

सर्वदर्शनमन्थनपरिषदा आयोजितं व्याख्यानम् आभासीयमाध्यमेन सम्पन्नम्।

कुलपतिना अध्यक्षीयभाषणं प्रदत्तम्।

डा. निशिकान्तपाण्डेयः नलबारी (असमराज्यम्), २९ एप्रिलः कुमारभास्करवर्म-संस्कृतपुरातनाध्ययनविश्वविद्यालयस्य सर्वदर्शनविभागेन सञ्चालितायाः सर्वदर्शनमन्थनपरिषदः योजनायाः शास्त्रमन्थनम् इति नाम्नः १०८ व्याख्यानमालायाः तृतीये व्याख्येने "ब्रह्मणः जगदभिन्ननिमित्तोपादानकारणत्वम्" इत्यस्मिन् विषये विशिष्टः व्याख्यानम् आभासीयमाध्यमेन समारम्भम्। अस्मिन् कार्यक्रमे देशस्य विविधप्रदेशेभ्यः समागताः शास्त्रप्रेमाणाः, शोधार्थिनः, प्राध्यापकगणः च सक्रियत्वेन सहभागित्वं कृतवन्तः। मुख्यवक्तारूपेण डॉ. श्रीकरः जी. एन., सहायकाचार्यः, केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयस्य अगरतलापरिसरस्य समुपस्थितः आसीत्। सः अद्वैतवेदान्तदृष्ट्या ब्रह्मणः जगत्कारणत्वं निरूपयन्, उपनिषदां, ब्रह्मसूत्राणां च आधारं स्वीकृत्य, गभीरतया शास्त्रीयविवेचनं कृतवान्। कार्यक्रमस्य अध्यक्षतां विश्वविद्यालयस्य कुलपतिः आचार्यः प्रह्लादः रा. जोशी स्वीकृतवान्। स्वस्य अध्यक्षीयभाषणे सः वेदान्तस्य दार्शनिकदृष्टिं समकालीनजीवनेन संबद्धं, व्याख्यानमालायाः महत्त्वं स्पष्टीकृतवान्। सः अवदत् - "शास्त्रानुगुणैः एवं प्रकारैः विमर्शः न केवलं परम्परा जीविता भवति, अपि तु नवविचाराणां नवदिशां च प्रसरणं साध्यते। विशेषरूपेण डॉ. रणजीतकुमारतिवारी, सर्वदर्शनविभागाध्यक्षः, श्रीमती लोपामुद्रा गोस्वामी, सहाध्यापिका, श्री विवेकाचार्यः, पुराणेतिहासविभागाध्यक्षः च कार्यक्रमे उपस्थितवन्तः। मङ्गलाचरणं ख्याताश्री इति नाम्ना विभागीयच्छात्रया सश्रद्धं कृतम्। सञ्चालनकार्यं शोधच्छात्रया श्रीमत्या टीकादेव्या कृतम्। धन्यवादज्ञापनं विभागस्य अतिथ्याध्यापिकाया शोधच्छात्रया च सुश्री मयूरी बरकाकत्या कृतम्। सत्रान्ते संवादरूपेण प्रश्नोत्तरचर्चा अपि आयोजिता, यस्मिन् प्रतिभागिनः शास्त्रीयदृष्ट्या विविधान् जिज्ञासान् सम्यक् प्रस्तुतवन्तः। वक्त्रा ताः समाधानपूर्वकं स्पष्टीकृताः। सर्वदर्शनमन्थनपरिषद् इति संस्था विश्वविद्यालयस्य सर्वदर्शनविभागस्य वर्तमानशोधार्थिनां पूर्वशोधार्थिनां च विद्वत्संघः अस्ति। अस्याः परिषदः उद्देश्यमस्ति - शास्त्रचिन्तनपरम्परायाः संरक्षणं संवर्धनं च, सर्वेषां छात्रवर्गाणां शास्त्रविमर्शे सक्रियावतरणमिति।

अप्राप्यं नाम नेहास्ति धीरस्य व्यवसायिनः

हिमसंस्कृतवार्ता:- जगदीश डाभी, (हैदराबाद, तेलङ्गणा) अजरामरवत् प्राज्ञां विद्यार्थञ्च चिन्तयेत्- प्राज्ञैः अहम् अजरामरवत् भविष्यामीति धिया विद्यायाः, सम्पत्तेश्च प्राप्त्यर्थं चिन्तनं कर्तव्यम् इति हितोपदेशे नारायण पण्डितेन यथोक्तम् तथा हैदराबाद् नगरवासिनी श्रीमती एस्. जगन्मोहिनी नाम संस्कृताध्यापिका तस्याः चतुःपञ्चाशत् वयसि श्रीमद्भगवद्गीतामामूलान् कण्ठस्थीकृत्य, श्री श्रीजगद्गुरु शङ्कराचार्य महासंस्थानम्, दक्षिणाम्नाय श्रीशारदापीठम्, श्रृङ्गेरी - श्रीभारती तीर्थ स्वामिभिः सानुग्रहमनुमोद्य प्रथमश्रेणीमलभतेति प्रशस्तिपत्रिका, एकविंशतिसहस्र रूप्यकाणि पारितोषकञ्च अलभत। अस्मिन्नेव क्रमे अवधूत दत्तपीठम् - मैसूरु श्रीगणपति सच्चिदानन्द स्वामिभिः प्रशस्तिपत्रिका, सुवर्णपतकञ्चालभतेति अतीव मुदावहविषयोऽयम्।

सेवानिवृत्तिसम्मानं च वैवाहिक- वार्षिकः महोत्सवः सुसंस्कृतेन सम्पन्नः

॥ संस्कृतभारत्याः नगराध्यक्षेण
डा.रमाकान्तकुकरेतीवर्येण
विवाहवार्षिकोत्सवे च
सेवानिवृत्तौत्सवे संस्कृतेन
निमन्त्रणपत्रं प्रदत्तं । अयं प्रयासः
च तेषां संस्कृतसेवानिष्ठा
समाजोपकारकाय सततं वर्तते॥

हिमसंस्कृतवार्ता:- कुलदीपमैन्दोला।
बालासौडकण्वनगरीकोटद्वारात् -
देवभूयुत्कर्षसेवासमितेः कोटद्वारस्य कार्याध्यक्षः,
पूर्वप्रधानाचार्यः डॉ० रमाकान्तः कुकरेती
स्वसहधर्मिण्या श्रीमत्या अनुराधाकुकरेतीवर्यया सह
स्वस्य वैवाहिकजीवनस्य त्रिंशत्तमवार्षिकीं च
सेवानिवृत्तिसम्मानं च संगमे समारोहपूर्वकं आचरत्।
अस्मिन् अवसरे कोटद्वारनगरस्य महापौरः,
पूर्वविधायकः शैलेन्द्रसिंहः रावतः च, अनेकाः
सामाजिकसंस्थायाः पदाधिकारिणः, प्रियजनाश्च
सम्मिल्य डॉ० कुकरेतीवर्याय शुभकामनां प्रदाय,
दीर्घायुं सुखमयजीवनं च प्रार्थितवन्तः।
अस्मिन् सन्दर्भे गेष्-संस्थायाः संस्थापकः रामभरोसा
कण्डवालः काव्यपाठं कृत्वा डॉ०
रमाकान्तकुकरेतीवर्याय काव्यरचनां समर्पितवान्।
विशेषं शिक्षाक्षेत्रात् सेवानिवृत्तं
डा.रमाकान्तकुकरेतीवर्यं संस्कृतभारत्याः कार्यकर्तारः
संस्कृतसम्माने प्रशस्तिपत्रं पठित्वा तेषां कृते
सम्मानं दत्तवन्तः । श्रीरोशनगौडवर्येण
संस्कृतसंचालनं कृतं तथा च कुलदीपमैन्दोलाद्वारा
प्रशस्तिपत्रवाचनं संस्कृतेन कृतम्। डा.
रमाकान्तकुकरेतीवर्येण विवाहवार्षिकोत्सवे च
सेवानिवृत्तौत्सवे संस्कृतेन निमन्त्रणपत्रं प्रदत्तं । अयं
प्रयासः च तेषां संस्कृतसेवानिष्ठा समाजोपकारकाय
सततं वर्तते । सार्द्धसप्तत्रिंशत्तमवर्षस्य सेवायां डा.
कुकरेतीवर्यः राजकीयसेवायाम् १२-१०-१९८८ तमे
दिनाङ्के भाषाविषयाध्यापकपदेन प्रविष्टवान्। प्रथमं रा.
इ. का. गंगी इत्यत्र शिक्षणस्य आरम्भः कृतः। ततः
१९९३ तमे वर्षे रा०इ०का० सिलोगी इत्यत्र, २०१०
तमे वर्षे रा०इ०का० कुंतणी इत्यत्र, च २०१७ तमे
वर्षे १५ अक्टूबर 2017 दिनाङ्के रा.इ.का.कण्वघाटी

इत्यत्र प्रधानाचार्यपदेन च प्रवक्ताहिन्दीपदे शिक्षायाः
सुगन्धं विस्तारितवान्।
डा.रमाकान्तवर्यः श्रेष्ठशैक्षिकसेवायै अनेकेषां
संस्थानां सम्मानं लब्धवान्। यथा -
अखिलभारतीयवैश्यमहासङ्गठनात् शैक्षिकसम्मानं,
एस. एच. एफ. संस्थायाः ग्रीन-शिक्षकसम्मानं,
माननीयसांसदतीर्थसिंहरावात् २०२३ तमे वर्षे
हिन्दीसेवायै सम्मानं, २०२२ तमे वर्षे
भारतीयस्टेटबैंकक्षेत्रप्रबन्धकः अपरेण
शिक्षानिदेशकः च शिक्षकदिवसे सम्मानं प्राप्तवान्
एवं च नगरनिगममहापौरैः स्वच्छता एवं
पर्यावरणनिमित्तं सम्मानं, च २०२३ तमे वर्षे
सी.इ.डी.आर. संस्थायाः पुणे नगरे
राष्ट्रीयस्तरप्रतियोगितायाः प्रमाणपत्रम्। संस्कृतकार्ये
उत्तराखण्डसंस्कृतकादमीद्वारा प्रशस्तिपत्रं च लब्धम्।
राधाकृष्णशिक्षककल्याणसंस्थाद्वारा भवतः
शिक्षाविभागे दीर्घकालिकसेवायै, पर्यावरणस्वच्छतायै
च "डॉक्टरेट" इत्युपाधिना सम्मानं प्राप्तवान् । तथा
गेष्संस्थायाः अन्तर्गतं कोटद्वारनगरस्थैः
विभिन्नसंस्थाध्यक्षैः डी.लिट् उपाधिप्राप्तये सम्मानं
विहितं।
अटलोक्छे रा.इ.का.कण्वघाटीविद्यालये
शिक्षणातिरिक्तं महोदयः मार्गदर्शकः, अनुशासकः,
प्रशिक्षकः, क्रीडायाः आयोजकः, प्रार्थनानियोजकः,
संगणककार्यसंयोजकः, परिषदीयपरीक्षायाः
व्यवस्थापकः, मूल्याङ्कनकर्ता, स्काउट-एन.एस.एस.
विभागस्य व्यवस्थापकः च भवान् अभवत्।
प्रधानाचार्यपदेन च निरन्तरं सेवाः दत्ताः।
कार्यक्रमे स्वप्रियबान्धवैः सह रामभरोसा
कण्डवालः, डॉ० चन्द्रमोहनः बड़थवालः, मनमोहनः
कालः, दिनेशः चौधरी, नन्दनसिंहः नेगी, कुलदीपः
मैन्दोला, रोशनः बलूनी, प्रवेशः नवानी, सुरेन्द्रलालः
आर्यः, रोशनः गौडः, पंकजः ध्यानी, राकेशः
कण्डवालः, सिद्धार्थः नैथानी, इतेन्द्रनैथानी,
रोशनबलूनी, भाजपा-जिलाध्यक्षः राजगौरवः
नौटियालः अन्ये च अनेकाः गणमान्यशैक्षकाः
उपस्थिताः आसन्। कार्यक्रमस्य आरम्भः केक्-छेदनं
कृत्वा अभवत्, अनन्तरं दम्पत्योः परस्परं
पुष्पमालाभिः अङ्कनं कृतम्। अन्ते प्रेमभोजस्य
व्यवस्था अपि कृतम्।

सुकृत-दुष्कृतगतिः

प्रेतकल्पे सूतनामकः पौराणिकः ऋषिः भारतस्य
नैमिषारण्यनामके पुण्यक्षेत्रे सम्प्राप्य स्वर्गकामिनः
शौनकादि-ऋषीन् प्रति, यत् तथ्यं भक्तगरुडस्य पुरतः
भगवान् श्रीविष्णुः आदौ उक्तवान् आसीत्, तदेव
श्रावितवान् अस्ति। भगवान् श्रीविष्णुः स्वयम् एकः श्रेष्ठः
वृक्षरूपः वर्तते। धर्मेण दृढबद्धस्य विष्णोः वेदरूपा
मूलशाखा, पुराणादिप्रशाखाः, पुष्पफलरूपः मोक्षफलः चेति
एतैः गुणैः समन्वितं भगवतः स्वरूपं कथ्यते। पूर्वम्
ऋषिभिः देवमार्गविषये बहुधा श्रुतमासीत्, सम्प्रति
यममार्गविषये अपि श्रोतुकामाः सन्तः सूतदेवं पृष्ठवन्तः यत्
सः मार्गः कथमस्तीति। सांसारिकदुःखकष्टेभ्यः
निवृत्तिप्राप्त्यर्थम्, लोकपरलोकेषु च सुखप्राप्त्यर्थं मनुष्येण
किं कर्तव्यमिति तैः सूतदेवः पृष्ठः। सूतदेवोऽपि आदौ
विष्णुः गरुडं प्रति यत् तथ्यं श्रावितवान् आसीत् तत्सर्वं
यथावत् शौनकादीन् उद्दिश्य उक्तवान्। सः पापिनां कृते
दुःखदायकः, पुण्यात्मानां कृते च सुखदायकः यममार्गः
कथं भवतीति विषये क्रमेण बोधितवान्। ये पापिनः स्युः,
मृत्योरनन्तरं ते यमलोकं गच्छन्ति, सः यममार्गः अत्यन्तं
भयावहः वर्तते। यः सततं पापमाचरति,
दयाधर्मादिभिर्हीनः, सच्छास्त्र- सत्सङ्गरहितः, ममतायुक्तः,
मदान्धः, धनगर्वी, भक्तिहीनः, अभिमानी, चित्तभ्रान्तः,
मोहजालसमावृतः, कामी, भोगी, स्त्रीलम्पटः, अशुची चेति
एतादृशः स्वभावपुष्टः मनुष्यः अत्यन्तं दुःखदायकं नरकं
निपतति। पापिभिः तु नरकयातना भोक्तव्या एव। परन्तु
ज्ञानिनः, पुण्यात्मानः, लोकसेवकाः, स्वाधीनः, भक्ताः
चेतै मृत्योरनन्तरं परमगतिं, परमानन्दं च लभन्ते इत्यत्र न
सन्देहः। **क्रमेण...अग्रिमे दिने.....**

हास्यकणिका

- यदि कोऽपि अवदत् यत् "भवान्
सम्यक् न दृश्यते", तर्हि तान् वदतु,
"यदि अहं सम्यक् न अस्मि, तर्हि
भवान् स्वस्य नेत्रे निमील्य मां न
पश्यतु" 🤔🤔

- यदि कोऽपि अवदत् यत् "भवान्
किमपि न कर्तुं शक्नोति", तर्हि तया
सह क्लेशं कृत्वा दर्शयतु भवान्
क्लेशं सम्यग्रूपेण कर्तुं शक्नोति"
🤔🤔

- यदि पण्डितः वदति, भवतः भाग्ये
बहु धनम् अस्ति, तर्हि तया पण्डितं
पृच्छतु "भाग्ये यद् धनम् अस्ति,
वित्तकोषे कथम् आगमिष्यति?" 🤔
- अधिकः सहिष्णु मास्तु, कारणम्-
यदि अधिकः सहिष्णु भविष्यति, तर्हि
जनाः भवतः सहिष्णोः मुरब्बा निर्माय
ग्रहणं करिष्यन्ति 🤔🤔

"लौकिक-
न्यायकोशः"
"इषुवेगक्षय-
न्यायः"

धानुष्कः वेगेन
बाणान् मुञ्चति सः
वेगः क्रमेण न्यूनः
भवति। मनुष्यः
आरम्भे बलेन
कार्यं करोति ततः
प्रतिदिनं उत्साहः
न्यूनः भवति।
आरम्भस्य बलं
किंवा उत्साहः
शनैः न्यूनः
भवति।

-डा० वर्षा
प्रकाश
टोणगांवकर
पुणे/ महाराष्ट्रम्